Ekonomski bilten: Svezak 5, broj 1

Sadržaj

1. *Konsultativna proširena radna grupa EU-BH*
2. *Sektor bankarstva*
3. *Telekomunikacije*
4. *Sektor energetike*
5. *Najnovija događanja iz Republike Srpske*
6. *Privatizacija*
7. *Najnovije informacije o penzijama*
8. *Poreska politika i poreska uprava*
9. *Budžeti*
10. *Transport*
11. *Poljoprivreda*
12. *Najnovije informacije o Paktu stabilnosti*
13. *Ekonomski pokazatelji u BiH*

1. Konsultativna proširena radna grupa EU-BH

Napredak učinjen vezano za ekonomske segmente mape puta evidentiran na plenarnom sastanku Konsultativne proširene radne grupe (CTF) iz marta 2002 godine.

19 marta 2002 godine u Sarajevu, održana je deseta plenarna sjednica Konsultativne proširene radne grupe. U središtu pažnje na ovoj sjednici u velikoj mjeri bio je napredak u ispunjavanju smjernica EU, u svjetlu činjenice da ukoliko ti uslovi budu ispunjeni EK može krenuti u naredni korak u procesu stabilizacije i pridruživanja (SAP), naime sa studijom o provodljivosti vezanoj za pregovore oko Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. (SAA) SAP predstavlja temeljni okvir obaveza EU da na kraju uključi sve zemlje Jugoistočne Evrope u Evropsku Uniju kada se za to steknu uslovi. Daje i smjernice kako će se taj process provoditi.EK je na sastanku Konsultativne prošIrene radne grupe podsjetila

da mapa puta predstavlja minimum uslova koje ne treba posmatrati kao " konačne ciljeve " već kao značajnu startnu poziciju na putu ka značajnim reformama i Evropskim integracijama.

Evidentiran je značajan napredak u ekonomskom domenu, gdje je sada parlamentarna procedura okončana vezano za većinu pravnih/privredno pravnih zakonskih uslova. Napredak je evidentiran i u "otklanjanju prepreka za unutrašnju trgovinu " te jačanje " jedinstvenog ekonomskog prostora na putu pribiliżavanja standardima EU. Finansiranje državnih institucija je i dalje teško pitanje ako se u obzir uzme odsustvo redovnog, predvidljivog finansiranja. Cjelokupan napredak u ekonomskom području bi uskoro trebalo da bude zadovoljavajući da bi opravdao SAP i Studiju o provodljivosti-ukoliko napredak u drugim područjima poput povratka izbjeglica, razvoja medija i ljudskih prava također bude ostvaren. Ako bude tako, naredni sastanak CTF-a bi mogao biti održan krajem juna, s tim što bi uskoro nakon toga uslijedili i izgledi Studije o provodljivosti. Također je predviđena i mogućnost da Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju- koji će uslijediti nakon već postignutih s Biuvšom jugoslavenskom reublikom Makedonijom i Hrvatskom- bude sklopljen u toku 2003 godien ako političri Bosne i Hercegovine pokažu odlučnost zu prihvatanju obaveza i vodeće uloge.

2. Bankarstvo i finansije

Centralna banka bilježi pozitivne ocjene u razvoju sektora bankarstva i finansija

Prema nedavno objavljenom godišnjem izvještaju Centralne banke, sektori bankarstva i finansija i dalje jačaju tokom 2001 godine, uz podršku stabilne KM i niske inflatorne stope. U protekla tri mjeseca količina KM u opticaju dramatično porasla – 104 %, prateći porast novčanih pologa građana u komercijalnim bankama. Ovo je naročito značajno u kontekstu Bosne i Hercegovine pošto jasno demonstrira porast povjerenja

štediša u sigurnost bankarskog sistema.

Konverzija većine valuta zemalja EU u Euro 1-og januara dovela je do porasta rezervi Centralne banke po osnovu zamjene stranih valuta u periodu prije isteka prethodne godine za 164%- 2,697 miliona KM što predstavlja oko poet mjeseci pokrivenosti uvoza. Finansijski izvještaj CBBH je naravno tagođer ojačan u toku godine, a na kraju godine "slobodne reserve po osnovu zamjene stranih valuta ", tj one koje prelaze nivo potreban za pokriće svih dugovanja u KM) porasle su za 48 miliona na 75 miliona.

Najznačajniji korak u tranziciji ka modernoj tržišnoj privredi ostvaren je uvođenjem novog sistema za bezgotovinsko plaćanje, čime se u veklikoj mjeri zamjenjuju nekadašnje funkcije zavoda za platni promet. Ovom reformom Bosna je dobila system za bezgotovinsko plaćanje sličan onima koji se koriste u većini evropskih zemalja. Nakon iskustva od jedne godine dana, rezultati novoga sistema predstavljaju naročiti uspjeh, kao rezultat prelaska na ovaj system bez poteškoća, efikasnog upravljanja i bliske saradnje sa komercijalnim bankama, pri čemu je vodeću ulogu igrala CBBH. U količinskom smislu, u toku 2001 godine obavljeno je skoro 12 miliona transakcija u vrijednosti od 16.8 milijardi KM. Iako je većina transakcija obavljena putem naloga za gotovinsko i drugo plaćanje, počinju da se pojavljuju i drugi oblici plaćanja poput kreditnih kartica i elektronskog bankarskog postupka, a doprijnijeće modernizaciji sektora i njegovoj usklađensti sa evropskim standardima. Područje bankarske djelatnosti u kome još treba učiniti napredak jeste područje kreditiranja na komercijalnoj osnovi. Ovo područje još uvijek karakterišu visoke kamatne stope – iako su sada već ui blagom opadanju, nedostatak svježeg kapitala za širenje biznisa još uvijek usporava ekonomski razvoj, naročito u sektoru malih i srednjih preduzeća. Urok tome je u velikoj mjeri neizgrađenost kreditne kulture i nepotpun pravni okvir za naplatu duga, banke se još uvijek ne osjećaju sigurno kada je u pitanju posuđivanje

sredstava u širim razmjerima. U toku su intenzivne aktivnosti uz tehničku pomoć međunarodne zajednice na uklanjanju nedostataka putem novih statuta i institucionalnih aranžmana.

3.Telekomunikacije:Usvajanje nove politike

Opet je napredak u procesu prstrukturisanja sektora telekomunikacija u porastu – Vijeće ministara je 28-og marta usvojilo politiku telekomunikacija. Među radnjama definisanim u aneksu sada se pojavljuje i novi pravni okvir i pitanje treće dozvole za rad u mobilnoj telefoniji, a odluke o tome Vijeće ministara treba da donese do kraja aprila. Što se tiče privatizacije politikom se predviđa postojanje savjetodavne grupe koju treba da osnuju entitetske vlase krajem aprila da bi se pripremile potrebne političke odluke. Nekoliko narednih sedmica biće od presudnog značaja za dalje prestruikturisanje sektora a Vijeću ministara i entitetskim vladama pružiće izvanrednu priliku da iskažu svoje sposobnosti u bavljenju ovim pitanjima.

Na osnovu nove politike Regulatorna agencija za komunikacije (CRA) dodijelila bi određeni broj dozvola mrežnim operatorima i opšta ovlaštenja za davaoce usluga interneta 11 aprila. U doba nastanka ovoga zapisa, dozvole za rad operatora u fiksnoj telefoniji nalaze se u završnojfazi, a očekuje se da će ih CRA dodijeliti –radi se o tri operatora – u drugom kvartalu 2002 godine. Dodjelom dozvola operatorima CRA će ispuniti temeljni preduslov za buduću privatizaciju, a istovremeno, garantovati uvođenje konkurencije u sector fiksne telefonije.

4.Sektor energetike

Organi vlasti Bosne i Hercegovine su nedavno učinile jedan značajan korak u pravcu stvaranja jedinstvenog tržIšta električne energije u zemlji. Parlament je usvojio Zakon o prenosu električne energije, regulatoru i operatoru sistema 21 marta, što predstavlja pravni osnov za osnivanje institucionalne structure na državnom nivou: (i) državne regulatorne komisije za prenos električne enrgije, (ii)

Nezavisnog operatora sistema i (iii) preduzeća za prenos električne energije. Sada je u nadležnosti entitetskih parlamenata imenovanje tri člana regulatorne komisije, u najkraćem roku, da bi ih konačno potvrdila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

5.Ekonomska reforma u Republici Srpskoj: Šta se desilo početkom 2002 godine ?

a) Najznačajniji rezultati iz područja zakonskih akata

Vlada Republike Srpske i dalje ulaže napore oko zakonodavstva, što se dešava istom dinamikom kao i u prethodnoj godini. Početkom 2002 godine donešeni su naredni značajni zakonski akti iz područja privrednog prava:

- Zakon o stranim ulaganjima
- Zakon o koncesijama
- Zakon o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti

Zakon o stranim ulaganjima i Zakon o koncesijama su u potpunosti usklađeni sa zakonima na državnom nivou i obezbjeđuju pravni osnov za infrastrukturne projekte koje se trenutno vode pregovori vezani zadirektna strana ulaganja.

Poreska refoma koja se odnosi na porez na dohodak građana i dobit preduzeća iz 2001 godine ostvaruje se kroz poboljšanu naplatu poreza i provođenje mjera prinudne naplate koje provodi Poreska uprava Republike Srpske. Sve ovo zajedno sa funkcionisanjem novog trezorskog sistema doprinijelo je znatno boljim rezultatima kada se uporede prihodi u periodu Januar-April 2002 sa istim periodom prethodne godine.

Zakon o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti obezbjeđuje potrebne tehničke propise za uspostavljanje privrednih djelatnosti zanatlija i preduzetnika.

U februaru 2002 godine Vlada Republike Srpske, uz tehničku

pomoć konsultanata agencije Svjetske banke za oblast stranih ulaganja, usvojila je akcioni plan za uklanjanje administrativnih prepreka za strana ulaganja (uključujući pojednostavljenu situaciju u području tržišne inspekcije).

b) U posljednje vrijeme privreda je u centru interesovanja Narodne skupštine Republike Srpske

Reformske mjere koje je poduzela Vlada Republike Srpske rezultirale su određenim napretkom, ali još uvijek nije u potpunosti postignut željeni nivo privrednog oporavka, djelimično zbog vremenskog razmaka između donošenja mjera i njihovih efekata. Da bi se pozabavila privrednom situacijom, Vlada Republike Srpske sačinila je izvještaj sa analizom rezultata u privredi Republike Srpske u 2001 godini, sa prijedlogom mjera koje treba poduzeti.

c) Statistika

Fizički obim industrijske proizvodnje Republike Srpske u 2001 godini opao je 13% u poređenju sa 200 godinom.[1]

Tabela 1

Indeksi fizičkog obima industrijske proizvodnje u 2001 godini po sektorima

2000=100

Ukupno	Energija	Polu-proizvodi osim energije	Kapitalna dobra	Trajni proizvodi za široku potrošnju	Netrajni proizvodi za široku potrošnju
87	97	71	88	136	88

Međutim, pošto je ovaj indicator nepotpun i ne pokriva čitav sector (tj. Obradiva zemlja je u iznosu od 95% u vlasništvu privatnih lica, dok je samo u iznosu od 5% u državnom vlasništvu- pošto Zavod za statistiku Republike Srpske daje

podatke samo za poljoprivredna dobra u državnom vlasništvu).Pokazatelji su značajniji od komunističkog tretiranja fizičkog obima industrijske proizvodnje predstavljaju ukupan promet u sektoru odnosno poređenje između dobiti/gubitka pomoću čega se vrši procjena uspješnosti preduzeća. Ukupni gubici industrijskog sektora u Republici Srpskoj u 2002 godini bili su 9% niži nego u 2000 godini.[2] Otuda, iako jeviše poslovno orijentisanih aktivnosti, ukupna situacija vezana za gubitke ukazuje da industriji Republike Srpske predstoji dug put do uspjeha.[3]

Reagujući na na izvještaj o privrednoj situaciji Narodna skupština Republike Srpske usvojila je niz zaključaka da bi ojačala pozitivne trendove poduzimanjem radnji kao što su :

- Ubrzana primjena Zakona o koncesijama (u ko-ordinaciji sa Federacijom kada je to od koristi)
- Ubrzanje privatizacije
- Brzo usvajanje i primjena zakonodavstva o bankrotu i likvidaciji koje se trenutno nalazi u fazi izrade;
- Usvajanje akcionog plana vezanig za podršku malim i srednjim preduzećima
- Subvencije za sector poljoprivrede itd.

6. Privatizacija

Uopšte

Kao što mnogi čitaoci ovoga biltena već i znaju, Međunarodna savjetodavna grupa za privatizaciju (IAGP) osnovana je kao više nadzorno tijelo u procesu privatizacije preduzeća od strateškog značaja u oba Entitet. Stalni članovi ovoga tijela su vodeće imeđunarodne agencije uključene u process privatizacije tj : DFID, EBRD, EU, GTZ, IMF, OHR, USAID, WB. Do nedavno, USAID je predsjedavao ovom grupom kao prva organizacija direktno uključena u ovaj process od samog početka. Stručnjaci iz USAID-a, su međutim, krajem 2001 godine

završili sa radom na svom projektu i sada ovom grupom predsjedavaju EU i WB, donator(i) koji su u finansijskom smislu u značajnoj mjeri uključeni u predstojeću privatizaciju.

Federacija Bosne i Hercegovine

Prodaja malih preduzeća se nastavlja ustaljenom dinamikom i 208 preduzeća je do sada već u potpunosti privatizovano (65% od 322 ponuđena). Ovo je daleko najuspješnija kategorija u procsu privatizacije. Također se radi i o kategoriji u kojoj se očekuje nadprosječna ekspanzija nakon privatizacije – ponajprije kada se radi o zapošljavanju.

U segmentu velikih preduzeća, samo je 175 preduzeća u potpunosti prodato (17% od 1034 već ponuđenih na prodaju ili čija ponuda predstoji)Cilj da se ostvari prodajna stopa od 60% krajem 2002 godine se sada ne čini dostižnim, tim prije što je Federalna agencija za privatizaciju nedavno najavila da će početak trećeg kruga javne ponude dionica za vlasnike certfikata biti odgođen za ssredinu mjeseca jula. Razlog koji za ovo navodi Agencija jeste da ne postoji dovoljan broj preduzeća spremnih za ponudu te da kantonalne agencije kasne sa svojim utvrđenim rokovima vezanim za pripremu početnih bilansa i odgovarajuće dokumentacije potrebne za propdaju, te reklamni materijal.

Spora prodaja strateških preduzeća stalna je preokupacija, naročito u posljednjih šest mjeseci, kako za lokalne vlade tako i za međunarodnu zajednicu. Unatoč stručnoj podršci donatorskih organizacija samo devet preduzeća od ukupno 56 (16%) je do sada prodato. U stvari, uzimajući u obzir već preuređeni spisak na kome je broj preduzeća od 86 na 56 preduzeća- za 30 preduzeća nisu nađeni donatori, te su ta preduzeća vraćena u punu nadležnost Federalne agencije za privatizaciju. Razlozi ovih razočaravajućih rezultata prodaje su, između ostalog, : a) BH kao zemlja nije dovoljno privlačna za ulaganje; b) politička nesigurnost je još uvijek visoka (

izborna godina); c) komparativne prednosti niske cijene na tržištu radne snage gube na značaju s obzirom na preveliki broj zaposlenih u preduzećima d) zastarjele tehnologije, nemaštovit proizvodni asortiman te gubitak stalnih kupaca e) potreba za velikim ulaganjima vezano za podizanje nivoa postojećih proizvodnih kapaciteta.

Republika Srpska

Prodaja malih preduzeća u Republici Srpskoj nije bila tako dinamična kao u Federaciji Bosne i Hercegovine tako da je privatizaovano samo 115 preduzeća (42% od 276 ponuđenih) Međutim, dinamika prodaje je u porastu a očekuje se da će cifra od oko 60% biti postignuta do kraja godine.

U kategoriji velikih preduzeća, procjena postignutih rezultata je nešto teža nego u Federaciji.S tehničke strane gledano , kupovina dionica putem vaučera dostigla je nivo od 55% u Republici Srpskoj te bi se svih 648 preduzeća iz ove kategorije moglo smatrati uspješno prodatim pošto je javna ponuda dionica za vaučere završena. Međutim, međunarodna zajednica neko preduzeća smatrau potpunosti privatizovanim samo onda kada udio kapitala kupljen gotovinom ili starom deviznom štednjom (30%) također bude prodat (preostalih 15% kapitala rezervisano je za penzioni i restitucijski fond. Prema tim kriterijima, samo je 106 (16% od 648) preduzeća u potpunosti prodato. Cilj od 50% do kraja godine biće teško ostvariti.

U pogledu strateških prduzeća napredak je jednako spor i razočaravajući kao i u Federaciji Bosne i Hercegovine. Samo su četiri preduzeća prodata, po pitanju dva vrše se pregovori koji se bliže kraju (8% od 52 – sa nekadašnje g spiska Međunarodne savjetodavne grupe za privatizaciju. Razlozi su slični onima prethopdno istaknutim kada se govorilo o Federaciji Bosne i Hercegovine.

Još jedan razlog za spore rezultate privatizacije u Republici

Srpskoj jest nedovoljna podrška organa vlasti Direkciji za privatizacij (nedostatak odgovarajućeg finansiranja, mali radni prostor, malo stvarne stručnosti vezane za privatizaciju). Ovo je već pokrenuto na vladi i ovim će se pitanjem baviti uz podršku EU.

Inicijativa koja potiče od Vlade Republike Srpske a odnosi se na otpis određenih vladinih potraživanja koja opterećuju početne bilanse preduzeća (koja su već privatizovana ili koja su tek u prodaji) na određeni način zabrinjava međunarodnu zajednicu. Iznos za otpis je doista ogroman (396 miliona KM) i može se samtrati isuviše velikodušnim, ako se u obzir uzmu trenutačne finansijske prilike i mogućnosti Republike Srpske. S druge strane, to bi bez sumnje ojačalo process privatizacije kao dobrodošao potpicaj u veoma delikatnoj fazi koja nastupa nakon privatizacije. U toku je rasprava o ovoj temi i OHR je dao određene preporuke vezanu za izmjene i dopune nacrta zakona iz ove oblasti.

7. Socijalni sektor

Agencija za zapošljavanje Bosne i Hercegovine

Pošto se pokazala potreba za bavljenjem određenim pitanjima vezanim za zapošljavanjem na državnom nivou, porastao je inivo spremnosti u Entitetima da počnu raditi na osnivanju nove Agencije za zapošljavanje Bosne i Hercegovine.Ovaj process pokrenulo je Ministarstvo za civilna pitanja i komunikacije krajem 2001 godine.

Pod pokroviteljstvom istog ministarstva osnovana je radna grupa koja se sastoji od najboljih stručnjaka i najviših zvaničnika iz oblasti zapošljavanja kao i stručnjaka iz oblasti rada i radnih odnosa iz OHR-a.

Kao rezultat sastanaka ove radne grupe nastao je Nacrt zakona o osnivanju Agencije za zapošljavanje Bosne i9 Hercegovine – jednoglasno prihvaćen od svih članova radne grupe, i pozitivno ocijenjen od strane Svjetske banke i OHR-a. Vijeće ministara

usvojilo je Nacrt zakona i uputilo ga u dalju proceduru Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Ova nova Agencija za zapošljavanje Bosne i Hercegovine obavljaće nekoliko značajnih funkcija. Cilj osnivanja ove agencije nije da zamijeni do sada postoješe institucije koje se bave zapošljavanjem u Entitetima; njihove nadlečnsti će i dalje ostati nepromijenjene. Nova agencija će biti nadležna za izdavanje dozvola pomoću kojih će radnici iz Bosne i Hercegovine biti u mogućnosti da budu poslani na rad na projektima u inostranstvu, a baviće se i bilateralnim i mulltilateralnim sporazumima vezanim za rad i zapošljavanje, vršiće koordinaciju rada entitetskih zavoda za zapošljavanje i prikupljati statističke podatke o zapošljavanju na državnom nivou.

Međuentitetski sporazum o zdravstvenom osiguranju

U decembru 2001 zvaničnici iz oblasti zdravstva iz oba Entiteta i Distrikta Brčko potpisali su sporazum kojim se obezbjeđuje zdravstveno osiguranje povratnicima penzionerima koji se iz jednog Entiteta sele u drugi.

Neki problemi i kašnjenja vezano za provedbu sporazuma su prevaziđeni. Iako je sporazum potpisan u decembru prošle godine, provedba je počela tek u aprilu prvenstveno zbog nedostatka volje Zavoda za penzijsko invalidsko osiguranje Republike Srpske da izda potvrde penzionerima povratnicima iz Republike Srpske u Federaciju nakon čega bi se pravo na ostvarivanje zdravstvenog osiguranja u Federaciji moglo utvrditi i ostvariti. Bilo je potrebno uvjeriti Zavod za pnzijsko invalidsko osiguranje Republike Srpske da neće imati finansijskih obaveza u smislu plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje Federaciji prije početka provedbe sporazuma. Provedba sporazuma je sada krenula i penmzioneri povratnici više ne bi trebali da trpe posljedice u vezano za neriješeno pitanje zdravstvenog osiguranja u mjestu povratka.

8. Pitanja vezana za poreze

Aktivnosti Poreske uprave Republike Srpske

Od postavljenja na funkciju direktora Poreske uprave Republike Srpske u decembru 2001 Milica Bisić je vršila imenovanja na više rukovodne položaje u Poreskoj upravi Republike Srpske. Također je bila aktivna oko naplate dugovanja po osnovu poreza neizmirenih prema budžetu Republike Srpske u svojim nastojanjima ostvarila značajan publicitet.

Mehanizam o pripadnosti prihoda po osnovu akciza i usklađivanje poreza na promet

U toku prvog kvartaka 2002 godine značajan napredak postignut je po pitanju oba ova cilja. Održan je čitav niz sastanaka u toku mjeseca marta 2002 godine. (Doboj. Brčko, Banjaluka) pod pokroviteljstvom MMF-a (vodeća uloga u području poreza na promet) i Svjetske banke (vodeća uloga za područje akciza – uslovljenost PFSAC II- 3 tranša) kojima su prisustvovali zvaničnici iz sektora finansija iz Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Distrikta Brčko. U velikoj mjeri, stopa poreza na promet roba i usluga je usaglašena između tri preske uprave a obim poreza na promet (tj stavke n na koje se porez na promet odnosi u smislu najviše najniže stope i izuzeća) primjenjivaće se na istu vrstu roba i suluga u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Ako se govori o konkretnom bavljenju mehanizmom vezanom za pripadnost prihoda po osnovu akciza (odnosi se na međuentitetsku trgovinu i obezbjeđuje plaćanje akcize samo ***jedan put*** i to nadležnoj jedinici za naplatu javnih prihoda u mjestu krajnje potrošnje) učinjen je značajan napredak. Predstavnici Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Distrikta Brčko vodili su pregovore i postigli sporazum oko uslova potrebnih za funkcionisanje mehanizma vezanog za pripadnost prihoda po osnovu akciza u praksi uključujući i konkretan izgled fakture, sadržaj pravilnika, mjere za zaštitu

od zloupotreba i izbjegavanja obaveza po ovome osnovu te sve potrebne detalje koje se odnose na obveznika plaćanja akciza.

Radnje čije se izvršenje očekuje od 31-og marta 2002 godine uključuju potrebu da Republika Srpska donese Zakon o porezu na promet i akcize a Federacija Bosne i Hercegovine u službenom glasilu objavi usklađene akcizne stope koje se primjenjuju na razne vrste naftnih derivata i lož ulje a skupština Distrikta Brčko treba da donese svoj Zakon o porezu na promet.

Zakon o poreskoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine

U formi nacrta Zakon o poreskoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine prošao je i Dom naroda i Predstavnički dom Federacije Bosne i Hercegovine. Dat je čitav niz komentara, naročito u toku procedure na Predstavničkom domu tako da je od Vlade Federacije/Ministarstva za finansije zatraženo da se očituje na date komentare. Trebalo bi da reakcije na ove komentare omoguće da sadašnja forma nacrta Zakona o poreskoj upravi preraste u oblik prijedloga zakona i u Domu naroda i u Predstavničkom domu Federacije Bosne i Hercegovine.

Da bi ojačalo i osiguralo integritet Zakona o poreskoj upravi Ministarstvo za trezor Sjedinjenih američkih država blisko sarađuje sa višim zvaničnicima Poreske uprave Federacije Bosne i Hercegovine i Ministarstva finansija nastojeći da se prigovori na zakon uz predočenje razloga za to opovrgnu. Trebalo bi skrenuti pažnju na činjenicu da se ova veoma potrebna ovlaštenja koja se utvrđuju Zakonom o poreskoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine već koriste u Republic Srpskoj na osnovu Zakona o poreskoj upravi Republike Srpske koji je u velikoj mjeri sličan zakonu o kome je riječ.

U Distriktu Brčko je u januaru 2002 godine donesen modernizovani Zakon o poreskoj upravi.

Zakon o porezu na dohodak

U Distriktu Brčko GTZ je počeo da vrši mikrosimulaciju vezano

za utvrđivanje odgovarajuće stope poreza na lični dohodak (uzimajući u obzir činjenicu da bi važeći porez na platu trebalo ukinuti) Rezultati i dalji rad očekuju se u drugom kvartalu 2002 godine.

9. Budžeti

Državni nivo

Državne institucije još uvijek nemaju usaglašeni budžet. Kamen spoticanja je i dalje finansiranje tužbe protiv Srbije i Crne gore iz budžetskih sredstava (oko 400,000 KM) pri čemu se Republika Srpska pozvala na klauzulu koja se odnosi na vitalne interese.

Entiteti i Distrikt Brčko

Misija MMF-a od marta 2002 godine izvršila je pregled entitetskih budžeta i bila u prilici da potpiše pismo namjera za novi stand-by aranžman krajem marta. Kada izvršni odbor direktora MMF-a ovo bude odobrio finansiranje iz sredstava MMF-a (kao i iz sredstava drugih finansijskih institucija) trebalo bi da otpočne i pokriva period od 15 mjeseci, nakon čega bi uslijedio program vezan za smanjenje nivoa siromaštva i strukturalne reforme.

Što se tiče Entiteta, budžet koji je usvojila Federacija Bosne i Hercegovine MMF je detaljno proučio. S jedne strane se budžetom teoretski predviđaju ukupni rashodi od 1559 miliona KM, 230 miliona KM namijenjeno je za “ odgođene rashode “o čemu će se zauzeti stajalište u drugoj polovini 2002 godine i utvrditi održivost efektuiranja ovako odloženih rashoda.

Prihodi u Federaciji veoma su razočaravajući u prva tri mjeseca 2002 godine na federalnom nivou, dok situacija vezana za kantone pokazuje kombinovanu sliku. Čini se da naplata poreza u Republici Srpskoj uopštenu gledajući ide svojim tokom.

U Distriktu Brčko, ubiranje prihoda do sada je veće od predviđanja za 2002 godinu.

10. TRANSPORT

Vazdušni saobraćaj

Izmjene i dopune zakona o avijaciji po hitnom postupku za pokretanje programa operativne pomoći (OPAS) u skladu sa postojećim sporazumom i podrškom EK i ICAO bile su nas raspravi u parlamentarnoj skupštini i nisu usvojene. Ove izmjene i dopune bi bilo potrebno izvršiti da bi se izvršila revizija administracije Odjela za civilnu avijaciju tako što bi postojao samo jedan director umjesto trenutno postojeća tri direktora. Sada će u nastau biti potrebna redovna parlamentarna procedura.

Nedavno je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine usvojila plan prihoda irashoda Direkcije za civilnu avijaciju Bosne i Hercegovine za ovu godinu, koji uključuje oko 9.5 miliona KM za kupovinu terminalnog radara za Aerodrom Sarajevo.

Vlada tuzlanskog kantona odobrila je kredit od 3.5 miliona tuzlanskom aerodromu za izgradnju aerodromske piste, što je jedan od četiri uslova koje je postavio SFOR za ponovno otvaranje aerodroma. SFOR je aerodrom zatvorio iz bezbijednosnih razloga, nakon napada na SAD 11 septembra . Kredit će biti realizovan iz sredstava od privatizacije preduzeća u ovom kantonu.

Željeznički saobraćaj

Ministar saobraćaja i veza Republike Srpske, Branko Dokić i portugalski ambassador u Bosni i Hercegovini, Luis Barriera de Sousa, potpisali su sporazum o finansijskoj pomoći željezničkom sektoru Republike Srpske u iznosu od oko 8 miliona KM. Ova sredstva će biti upotrijebljena za nabavku 31 specijalna vagona za Željeznice Republike Srpske.

Predstavnici lokalnih organa vlasti i Hrvatske željeznice postigle su sporazum o rekonstrukciji 22 kilometra pruge Ploče-Metković uključujući i rekonstrukciju pruge i prelaza Rogotin, Banja i Komin.

Cestovni saobraćaj

Inicijativni odbor za osnivanje Udruženja za teretni cestovni transport u sklopu Vanjskotrgovinske komore Bosne i Hercegovine održao je svoj prvi sastanak. Prevoznici u teretnom saobraćaju iz cijele Bosne i Hercegovine izrazili su svoju punu podršku osnivanju ovoga udruženja, i tako ispunili jedan od glavnih uslova za provedbu sistema TIR karneta, potrebnog u prevozu tereta u međunarodnom saobraćaju bez odlaganja za slučajeve u kojima se carinjenje vrši na nekom drugom mjestu.

Vodni saobraćaj

U okviru Pakta stabilnosti održan je prvi sastanak vezan za inicijativu Posavlje 12 marta u Brčkom. Dvije radne grupe su formalno osnovane: 1) Radna grupa za rad na međunarodnom okvirnom sporazumu i 2) RG za rad na obnovi i razvoju.Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Slovenija i SR Jugoslavija postigle su sporazum u novembru 2001 godine da će zajednički raditi na ponovnom uspostavljanju plovidbe i održavanju međunarodnih plovnih puteva te upravljanju na rijeci Savi i njezinim pritokama.

11. Sektor poljoprivrede

Nako sličnog uspješnog događaja u Banjaluci prošle godine, u februaru je OHR Mostar pozvao lokalne nevladine organizacije i njihove pandane u međunarodnoj zajednici na sastanak o aktivnostima u poljoprivredi. Agroplod, ARC, CARE International, CEFA, COSPE, Dubrava Prenj, IRC, JP Konjic Milk, Malteser, Sunce Coop, Trešnja product, UMCOR in UNHCR su uzeli učešće. Cilj je bio i da se objasni uloga OHR-a u sektoru poljoprivrede i da se izvrši razmjena informacija

vezano za projekte iz poljoprivrede u Mostaru i okolnim regijama.

Između ostalog, španske nevladine organizacije uključene su u projekte u delti Neretve i obnovu poljoprivredne proizvodnje u Popovom polju. Norveška je aktivna u uzgoju pastrmke preko Norfisha a italijanska nevladina organizacija CEFA uključena je u proizvodnju zdrave hrane.

Što se tiče proizvodnih mogućnosti, čitav niz proizvoda mogao bi nastati u Mostaru, od grožĐa za pravljenje vina do kivija i ostalog voća, do različitih vrsta povrća; povrće se uzgaja u poljima, pod plastenicima. Osim tradicionalnog načina prozvodnje, projekti vezani za proizvodnju zdrave hrane također su u toku. Proizvodnja ribe i mesa također se može naći u mostarskoj regiji. Razvoj ovih pod-sektora mogao bi imati jak pozitivni uticaj na ogroman trgovinski deficit sa poljoprivrednom proizvodnjom.

Neprestano se fokusirajući na trgovinski deficit, OHR pokušava da obezbijedi odgovarajuću podršku individualnim poljoprivrednim proizvođačima kako bi proizvodili poljoprivredne proizvode za kojima postoji potražnja na tržištu. Umjesto prostog odbacivanja viškova nastalih na malim imanjima, ako se želi raditi na komercijalnoj osnovi treba najprije tražiti tržište. Da bi se shvatilo tržište, vlasnici malih imanja moraju imati pristup podacima o tržištu kada donose odluke o tome šta će proizvoditi. OHR pomaže u radu na projektima kojima se pooboljšava kvalitet rada zadruga i stručne pomoći preko službi; Uloga OHR-a se uglavnom sastoji da vrši koordinaciju različitih ključnih aktera i projekata da bi podstakao uzgajivače da primijene što efikasniji pristup svome radu, da obezbijedi odgovarajuće informacije naročito u obliku izvještaja koji se finansiraju iz međunarodnih izvora, ida pomogne u izradi i reviziji zakonodavstva.

Primjera radi, profesionalni Ured za veterinarstvo je preduslov za omogućavanje izvoza mesa i ribe iz mostarske

regije u Evropsku uniju. OHR radi i na obezbjeđivanju potrebne međuynarodne akreditacije za veterinarsku inspekciju. Isto važi i za Ured za fitosanitarne poslove koja će također biti odgovorna za uvoz sjemena i sadnica, što predstavlja važno pitanje kada se radi o proizvođačima zdrave hrane, pošto je baš njima potrebno da imaju veoma konkretna organska sjemena.

12. Najnovija događanja u okviru Pakta Stabilnosti

Regionalna saradnja u trgovini i ulaganjima: Radni sto broj II Pakta stabilnosti i Investment Compact

20 aprila 2002 godine Specialni koordinator pri Paktu stabilnosti pozdravio je Sporazum o slobodnoj trgovini skopljen između Bivše jugoslavenske republike Makedonije i Bosne i Hercegovine. Cjelokupan tekst izjave za javnost može se naći na web stranici Pakta stabilnosti : www.stabilitypact.org.Tu su još i najnovije informacije vezane za provedbu. Kompletan opis i adrese ključnih dokumenata o liberalizaciji trgovine također su na istoj adresi.

Sve u svemu, postignut je značajan uspjeh u liberalizaciji trgovine u protekloj godini. Ako dalji napredak bude tekao bez zapreka, trebalo bi da sve zemlje među sobom sklope sporazume o slobodnoj trgovini do kraja ove godine, ispunivši tako svoju obavezu liberalizacije 90% od ukupne vrijednosti trgovine do 2006 godine. Ovo uključuje sve industrijske i poljoprivredne sektore- isključene su samo usluge. Zona slobodne trgovine bi tako bila stvorena i sastojala se od svih zemalja jugoistočne Evrope, kao dio i paket u okvitu integracija sa WTO a na kraju i EU. Liberalizacija trgovine izložiće sve vlade zemalja jugoistočne Evrope pritisku u smjeru racionalizacije poreskih struktura i smanjenja trenutne fiskalne ovisnosti o porezima po osnovu trgovine.

Cilj Investment Compact-a je sada da sličan uspjeh postigne io u stvaranju usklađenog " prostora za ulaganje " u svim zemljama jugoistočne Evrope istovremeno se približavajući

regulatornim standardima OECD-a. Zvaničnici iskazuju oprezan optimizam kada su u pitanju sadašnja nastojanja da se krene u tom pravcu i da ishod bude plodotvoran do narednog sastanka II radnog stola 22 i 23 juna 2002 godine u Sofiji.

Napredak Investment Compact-a i Radnog stola II

Nakon sastanka projektnog tima Investment Compact-a u Parizu 12 aprila, Compact bi mogao da bude na putu značajnog proboja, obezbjeđujući puni " ulagački " eho uspjeha domenu liberalizacije trgovine. Međunarodna zajednica sada usmjerava pažnju na podsticanje ukupne i pomne provedbe sporazuma o trgovini, no puna podrška Investment Compact-u će biti značajna u podsticanju, u naširem smislu i na najvišem nivou, obaveze stvaranja onoga što međunarodna zajednica, kada su zemlje jugoistočne Evrope u pitanju, naziva " Zajedničkim prostoriom za ulaganje. "

Originalnost i značaj ovoga nastojanja ne bi trebalo podcijeniti. Dobrobit koja bi mogla da proistekne iz jednoga okvira koji podstiče trgovinu intuitivno je privlačna, no međutim to nije uvijek jednostavno ostvariti. Protok investicija nastaje kao rezultat mnogo zahtjevnije dinamike od toga da robe ili usluge jednostavno putuju preko granica; mnogi aspekti javnih ili poslovnih organa vlasti, osim nacionalnih resursa, također igraju svoju ulogu u stvaranju stabilnog okruženja za ulaganje. Jake političke obaveze u smislu većeg približavanja politika i bolji način upravljanja u ekonomskom regionu koji pokriva zelmlje jugoistočne Evrope, bio bi ogromna podrška dobrobviti i bezbjednosti šire poslovne zajednice.

OHR radi u BiH, u sklopu tima koji radi na ekonomskim pitanjima, da bi stvorio osnov za veći nivo uvažavanja mogućnosti za dobrobit od Investment Compact-a kako kod domaćih organa vlasti tako i u okviru međunarodne zajednice.

13. Ekonomski pokazatelji u BiH za period januar 2001 – januar 2002

Izvor: Zavodi za statistiku FBH i RS

Indikator	Federacija BiH	Republika Srpska	BIH (procjena OHR-a)
GDP nominalni u 2000 GDP nominalni 1999 Nominalni porast 1999-2000 Stvarni porast 1999-2000 (minus inflacija)	6,698 milijarde KM 6,141 milijarde KM + 9,0% +7,8%	2,463 milijarde KM 2,180 milijarde KM + 13,0% -0,6%	9,161 milijarde KM 8,321 milijarde KM +10,0% +5,5%
Indeks u industrijskoj proizvodnji 03/02 u poređenju sa 2001 03/02 u poređenju sa 03/01	 +6,2% +5,6%	 1,8% % -9,0%	 +4,7 % +0,7%%
Indeks maloprodajnih cijena 03/02 u poređenju sa 2001 03/02 u poređenju sa 03/01	 +0,5 % -0,2%	 +2,5% +3,4%	 N/A N/A
Prosječna neto plata 03/02 U03/02 poređenju sa prosjekom u 2001	470,44 KM +6,1%	334 KM +6,7%	421,1 KM +9,24%

Broj zaposlenih 02/002 (RS 12/01) Broj registrovanih nezaposlenih 12/01 (RS 09/01)	404.318 lica 271.822 lica	227.740 lica 153.231 lica	632.058 425.053
Broj penzionera 03/02 (RS 12/01) Prosječna penzija u 03/02 (RS 12/01)	287.840 lica 190 KM	182.258 lica 120,49 KM	459.194 lica 162,6 KM
Uvoz jan-feb 02 Izvoz jan-feb 02 Trgovinski deficit u jan-feb 02 Pokrivenost uvoza izvozom	0,691 milijarde KM 0,182 milijarde KM 0,873 milijarde KM 26,3,%	0,282 milijarde KM 0,070 milijarde KM 0,352 milijarde KM 24,8%	0,973 milijarde KM 0,252 milijarde KM 4,465 milijarde KM 25,9%

Ovaj Ekonomski bilten objavljen je u skladu sa ovlaštenjima

Wolfganga Petritsch-a, Visokog predstavnika

Glavni urednik: Garold Larson, Ekonomsko odjeljenje, OHR;

(E-mail: garold.larsonŽohr.int).

Pomonik urednika: Almira Kulaglić, Ekonomsko odjeljenje, OHR

---

[1] Statisti~ki bilten Zavoda za statistiku RS 4/2001

[2] Izvje{taj Vlade Republike Srpske- Analiza privrede Republike Srpske u 2001 godini

[3] Treba imati na umu da zvani~na situacija vezana za dobit/gubitak predstavlja opsnov za naplatu poreza.Stoga stvarna situacija mo`e biti i bolja

nego {to zvani~ni podaci pokazuju